

Anmeldelse

Læring med kroppen forrest

Kjeld Fredens

Hans Reitzels Forlag 2018

Af Preben Medom Hansen, lærer og medarbejder ved Folkekirkens Skoletjeneste i Silkeborg, KK44

Kjeld Fredens er nok mest kendt som hjerneforsker og for at have introduceret Howard Gardners teori om de mange intelligenser i dansk sammenhæng. Men Fredens har også været forskningschef ved genoptræningscentret Vejlefjord, seminarirektor på læreruddannelsen i Skive og vismand i Kompetencerådet. Aktuelt er han tilknyttet Institut for Læring og Filosofi ved Aalborg universitet som adj. professor - så forfatteren til »Læring med kroppen forrest« er ikke let at sætte i bås, og det bærer bogen præg af. Det er ikke en fagbog om hjernen og kroppen, men en vidtspændende

bog om læring – og særligt om hvordan børn mellem to og ti år lærer og udvikler sig.

Fredens konstaterer, at hjerneforskningen er »hot« for tiden, men han mener også, den ofte bliver misbrugt og overfortolket.

På det grundlag skrives der mange overfladiske og til tider vildledende bøger om hjernerigtig pædagogik og hjerneledelse, og hjernens fleksibilitet og vores evne til at multitaske (s.89).

Han mener faktisk, at hjerneforskningen generelt ikke kan sige så meget om læring (s.90). Her har vi i stedet brug for kognitionsforskning, dvs. en bred forskning i, hvordan vi mennesker er i verden, og hvordan vi lærer og udvikler

os. Og denne forskning må nødvendigvis være tværfaglig.

Kognitionsforskning er et tværvideenskabeligt projekt, der rummer naturvidenskab, humanvidenskab og socialvidenskab.

Dén pointe gennemsyrrer hele bogen, hvor forfatteren finder støtte og pointer hos forskellige tænkere som:

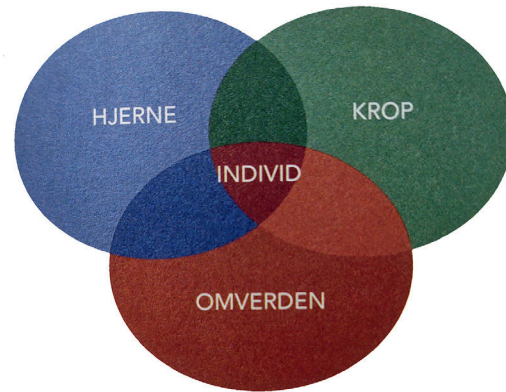
- Søren Kierkegaard og Hans George Gadamer fra filosofiens verden
- John Dewey og Thomas Ziehe fra pædagogikens verden
- Einstein og en bred buket af hjerneforskere fra naturvidenskabens verden
- H.C. Andersen og Paul Auster fra kunstens verden

Plus en masse psykologer.

Heldigvis bliver referencerne ikke brugt som namedropping, og de gør heller ikke bogen tung eller kedelig, for de mange citater og pointer indflettes ubesværet i de korte kapitler, hvor Fredens sætter fokus på så forskellige temaer som:

- Kulturen først
- Stilhed
- Søvn
- At undre sig
- Tegning
- Anvendt matematik

Bogen er simpelthen velskrevet, og Fredens skifter ubesværet mellem forskningsformidling, personlige erfaringer og anekdoter, samfundskritik og konkrete forslag til nye praksisser i daginstitutioner og skoler. Nogle vil nok mene, at bogen vil for meget, kommer for langt omkring, er for postulerende, for banal og går for lidt i dybden. Jeg er dog ret begejstret for bogen, fordi Keld Fredens virkelig kommer ud over stepperne og hele vejen rundt, og han gør det med et engagement, som ikke efterlader tvivl om, at han er »a man with a mission«. Og missionen er at få udbredt og implementeret forståelse af, at læring er en helhed af hjerne, krop og omverden.

*Det er individet der lærer – ikke hjernen.
For læring er en helhed af hjerne, krop og omverden
Det er bogens grundtese.*

Det er en holistisk forståelse og et opgør med forståelsen af, at »vi er vores hjerner«, og at hjernen kan sammenlignes med en computer, der forarbejder sanseindtryk og styrer vores krop. Fredens skriver i bogens indledning, at:

Det holistiske syn fremhæver en uadskillelig sammenhæng mellem hjerne, krop og omverden. Derfor er børn både noget i kraft af, hvem de er, hvor de er og hvad de kan.

Bogen er opbygget som en undersøgelse af de tre elementer i ovenstående figur, dvs. der er et hovedafsnit om både hjerne, omverden og krop.

Det er umuligt at beskrive en så vidtspændende bog bare tilnærmelsesvis dækkende i en anmeldelse, så jeg kan kun anbefale, at man får fingre i den og går i gang med læsningen. Jeg havde usædvanlig meget gang i den gule tekstmarker, fordi der var så mange gode formuleringer, hvor jeg tænkte: »Ja, det er lige sådan, det er«. Her er et par af mine overstregninger.

Individets konkrete handlinger er med til at forme hele dets mentale udvikling (s.10).

Dette syn på læring fjerner også myten om, at man ikke behøver at lære så meget i dag, fordi man bare kan søge viden på internettet. Men man kan ikke hælde vand i en spand, der er hul i. Uvidenhed kan ikke tage imod ny viden (s. 58).

Hvilke ingredienser er der i sprogets gryderet? Der er overraskende mange, og her er de vigtigste: kognition, krop, selv, bevidsthed, sociale relationer, samfund og kultur (s. 84).

Kunsten er at kunne foretage et valg, der også lægger begrænsninger på en selv. Vil man virkelig noget, er det vigtigt at tage skyklapper på, så man ikke konstant oplever en frihed til at gøre alt muligt andet (s.107).

Læring med kroppen forrest er et billede på at gribe verden før vi kan begribe den (s. 159).

Vi ser altså ikke bare verden gennem øjnene. Vor følelsesmæssige tilstand påvirker måden, vi ser verden på (s.188).

Hjernens vigtigste formål er at skabe mening. (s.245)

Menneskets identitet er en fortælling. Teorien om det narrative selv har vist, at vi danner vor identitet ved at kæde livserfaringer sammen til en fortælling, som giver os en følelse af enhed og formål i livet (s. 245).

Forståelse opstår først på et kropsligt før-reflekteret plan. Megen forståelse kommer ikke videre, men en mindre del kommer til syne på et bevidst, reflekteret plan (s.265).

Man kalder kun top præstationer for finkultur, når man er ufølsom overfor den ærefrygt, der kan overvælde en, når man ydmygt må erkende, at der er noget, der er større end en selv (s.271).

Hvis man afslutningsvis spørger, hvilke gode råd bogen kan give til os, der arbejder med undervisning i en kirkelige sammenhæng, har jeg følgende hurtige bud:

- Brug æstetiske læreprocesser meget. Lad børnene arbejde med kunst, musik, film osv.
- Kom ud af konfirmandlokalet og brug kirken, kirkegården, naturen, varimestuen og andre steder, hvor kristendommens indhold og spørgsmål kan trækkes frem.
- Lad eleverne bruge kroppen. Ritualer, dramatiseringer, vandringer m.m.
- Arbejd først og fremmest med relationerne. Stemningen i rummet huskes længe efter undervisningsstoffet er glemt.